IEKŠLIETU NOZARES PUBLISKO IEPIRKUMU EFEKTIVITĀTE

IEKŠLIETU NOZARĒ IR LIELI VALSTS IEKŠĒJAI DROŠĪBAI SVARĪGI DIENESTI, KAM FUNKCIJU IZPILDEI NEPIECIEŠAMI APJOMĪGI MATERIĀLI TEHNISKIE RESURSI

iekšlietu nozarē gadā vidēji izsludina **340 iepirkumus:**

- 131 38 % NVA
- 71 21 % Valsts policija
- 43 13 % Valsts robežsardze
- 34 10 % VUGD
- 27 8 % PMLP
- 19 6 % Informācijas centrs
- 15 4 % Pārējās iekšlietu nozares iestādes

2021. - 2023.gadā vairāk nekā **1/3** izsludināto iepirkumu nosūtījušies bez rezultāta

Tikai viens piedāvājums 2023. gadā sasniegts **28,7%** iepirkumu; Vidēji valstī – 26,3 % iepirkumu daļās

Centralizēto iepirkumu īpatsvars iekšlietu nozarē 2023. gadā – **19%**, kas ir divas reizes vairāk nekā Latvijā **10%** vidēji; NVA un Informācijas centrs veic centralizētos iepirkumus nozarē

GALVENIE PUBLISKO IEPIRKUMU EFEKTĪVU NORISI KAVĒJOŠIE FAKTORI

Nepietiekama iepirkumu speciālistu kapacitāte

- Nevienmērīga nosūtoto starp nozares iestādēm
- Nekonkurētspējīgas atalgojums
- Apmācību trūkums
- Kavēti iepirkumu uzsākšanas un līgumu noslēgšanas termiņi
- Iepirkumu neplānošana plānošana
- Neizmantotas iespējas piemērot ADJIL
- Nekvalitatīva iepirkumu dokumentācija
- Neizmantotas iespējas veicināt konkurenci

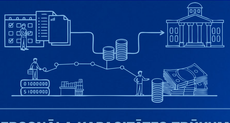

PERSONĀLA KAPACITĀTES TRŪKUMS

Iepirkumu funkcijas īstenošanā iesaistītā personāla resursa sadalījums starp iestādēm neatbilst darba apjomam un sarežģītībai

NVA nodrošina 1/3 no visiem nozares iepirkumiem. Vidējais iepirkumu skaits uz vienu iepirkumu speciālistu NVA ir **3** reizes lielāks nekā VUGD un gandrīz **2** reizes lielāks nekā Valsts robežsardze

Iepirkumu veicēju mēnešalgas ir nekonkurētspējīgas. Vidējā mēnešalga nesasniedz skalas viduspunktu. Pārvaurā mēnešalgas noteiktas tuvāk minimālajai robežai un ir zemākās starp citām valsts pārvaldes nozarēm

Iepirkumu speciālisti nav regulāri un sistemātiski pilnveidojuši zināšanas publisko iepirkumu jomā

RISINĀJUMS

Pārskatīt iepirkumu funkcijas izpildē iesaistītā personāla sadalījumu starp iestādēm. Celot iepirkumu speciālistu produktivitāti un vēl vairāk attīstot iepirkumu centralizāciju, kopēju funkciju izpildei ieaicinātās skaits varētu samazināt pat 17 %

Katram iepirkumu speciālistam vismaz 2 reizes gadā būtu jāpilnveido zināšanas iepirkumu jomā

NEPĀRDOMĀTS IEPIRKUMU PLĀNOŠANAS PROCESS

Iepirkuma norises plānoto nepietiekams laiks. 2023. gadā **40%** atklātu konkursu norisei no iepirkuma izsludināšanas līdz iepirkuma līguma noslēgšanai pārsniedz 2 līdz 3 mēnešiem, kas nav objektīvi saprātīgs termiņš

Nevienmērīgs iepirkumu plānojums gada ietvaros. 2023. gadā **82%** iepirkumu bija plānots sākt pēdējā pusgadā, kas var praktiski izpildāms

Isi līgumu izpildes termiņi un neizmantotās iespējas apvienot vairāku iestāžu iepirkumus, iegādājoties vienādas vai līdzīgas preces un pakalpojumus, rada nepieciešamību pēc lielākas cilvēkresursu iesaistes un ilgtermiņā nav ekonomiski

Vēlme iekļauties mazāk regulētas (vienkāršākas) iepirkuma metodes līgumcenas robežvērtībā rada nepieciešamību iepirkumus rīkot biežāk

Iepirkuma procesu pagarina nepamatotā pārtraukumi iepirkumu komisiju darbā

RISINĀJUMS

Jāveicina iepirkumu centralizēšana, apvienojoties un optimāli iepirkuma līguma termiņu noteikšana, it īpaši gadījumos, ja pārējās iegādātāes labi zināmas un regulāri nepieciešamas preces un pakalpojumus

Līgumos jāiekļauj cenu indeksācijas iespējas, lai neapēju uz potenciālām cenu izmaiņām. Tas dod iespēju ilgāk iepirkuma līgumus uz ilgāku termiņu un retāk rīkot iepirkumus

Efektīvāk jāplāno iepirkuma komisijas darbs, tai laikus novērsti iespējamo konflikta situācijas, saskaņotu komisijas locekļu pienākumes un nodrošinātu lēmumu pieņemšanai nepieciešamo kvorumu

NEPIETIEKAMA VĒRĪBA PIEVĒRSTA KONKURENCES VEICINĀŠANAI UN KVALITATĪVAS IEPIRKUMA DOKUMENTĀCIJAS SAGATAVOŠANAI

Tirgus netek laikus informēts par paredzamajiem iepirkumiem:
1) iestādes nepublicē informāciju EIS par nākamā gada iepirkumu plāniem vai arī publicētā informācija nav pāriņa un aktuāla
2) praktiski nev izmantota iespēja publicēt iepriekšēju informāciju paziņojumu iepirkumos, kuros tas nav obligāti (zem ES līgumcenu robežvērtībām)

Iestādes neizmanto iespēju iepirkuma dokumentāciju tagadīnēt arī angļu valodā.

Nepiedāvā piegādātājiem iespēju izvēlēties iesniegt piedāvājumu latviešu vai angļu valodā

Nepietiekami izmanto iespēju jau iepirkuma norises laikā rīkot ieinteresēto piegādātāju sanāksmi, it īpaši, ja sarežģīts dāsotz jautājumu no potenciālajiem piegādātājiem

Nepietiekami skaidri un nepārprotami definēti nosacījumi līguma grozījumiem

Piegādātāja atbildība noteikta nesamērīgi augsta salīdzinājumā ar pasūtītāja atbildību (līgumsodi, zaudējumu atlīdzināšana, garantijas, maksājumu aptur̄šana u. c.)

Neskaidras piegādātāju atlases prasības un iesniegto piedāvājumu izvērtēšanas kritēriji

RISINĀJUMS

Jāturpina iepirkuma speciālistu profesionalizācija

Jāsekmē iepirkumu centralizācija nozarē, koncentrējot un attīstot kvalificētus cilvēkresursus vienuviet

NAV IZMANTOTS SPECIĀLAIS AIZSARDZĪBAS UN DROŠĪBAS JOMAS IEPIRKUMU LIKUMS

Valsts pārvaldē kopumā nav veicināts un attīstījušies ADJIL prakse tā piemērošanā

ADJIL mērķis ir paredzēt elastīgāku regulējumu aizsardzības un drošības jomas iepirkumiem, bet sekšlietu nozarē praktiski nav izmantots

Nepietiekami novērtēts iespēju mazināt risku attiecībā uz informācijas aizsardzību un līguma izpildes drošību, kas ir būtiska ADJIL priekšrocība salīdzinājumā ar PIL

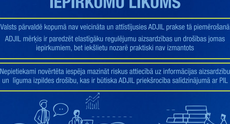

RISINĀJUMS

Jāsekmē ADJIL regulējuma piemērošana un līguma priekšrocību izmantošanu iepirkumiem, kas saistīti ar aizsardzības drošību vai vajadzību nodrošināt līguma izpildes drošību krīzes gadījumā

ADJIL pielāgu garākus vispārīgās vienošanās termiņus, bet priekšrocināšanum izmantot sarunu procedūru un sarunu ceļā iegūt vispiemērotāko piedāvājumu, kā arī paredz elastīgāku regulējumu grozījumu veikšanai iepirkuma līgumā

POZITĪVI VĒRTĒJAMAS NOZARĒ SĀKTĀS IZMAIŅAS PUBLISKO IEPIRKUMU JOMAS PILNVEIDOŠANAI

iekšlietu ministrija izveidotā

KONSULTATĪVĀ IEPIRKUMU PADOME

sekmē iepirkumu jomas darbību, seko iepirkumu plānu izpildei un apzina problēmas, sniedz priekšlikumus uzlabojumiem

Tiek pārskatīts un papildināts centralizēti iepirkumu preču un pakalpojumu saraksts

Paredzēta vidēja termiņa iepirkumu plāna ieviešana

Paredzēts attīstīt iepirkuma speciālistu specializāciju, piemēram, tirgus izpētē

REVĪZIJĀ SNIEGI 5 IETEIKUMI

IEVIEŠOT VALSTS KONTROLES SNIEGTOS IETEIKUMUS:

- veikumoši noslēgti iepirkumu līgumi ietekšlietu nozarē samazinās **80%** no kopējā iepirkumu skaita
- tiks uzraudzīta un mērīta publisko iepirkumu efektivitāte nozarē kopumā
- izšķirošākās iepirkumu speciālistu nostādze un paaugstināšanas kvalifikācija
- urlabosies iestāžu darba organizācija iepirkumu plānošanā un norisē
- palielināsies izpratne par ADJIL regulējuma reālu pielietojamību

PL – Publiska iepirkuma likums
ADJIL – Aizsardzības un drošības jomas iepirkuma likums
EIS – Elektroniska iepirkumu sistēma
NVA – Nodrošinājuma valsts aģentūra
VUGD – Valsts ugunsdzēsēju un glābšanas dienests
PMLP – Pašvaldības un iepirkuma tiesu pārvalde